Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

16 ianuarie 2014*

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 2002/91/CE — Performanța energetică a clădirilor — Articolele 3, 7 și 8 — Transpunere incompletă”

În cauza C-67/12,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 9 februarie 2012,

Comisia Europeană, reprezentată de K. Herrmann și de I. Galindo Martin, în calitate de agenți,

reclamantă,

împotriva

Regatului Spaniei, reprezentat de A. Rubio González și de S. Centeno Huerta, în calitate de agenți,

pârât,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul E. Juhász, președinte de cameră, domnii D. Šváby (raportor) și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin neadoptarea tuturor actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor 3, 7 și 8 din Directiva 2002/91/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2002 privind performanța energetică a clădirilor (JO 2003, L 1, p. 65, Ediție specială, 12/vol. 2, p. 44) sau, în orice caz, prin necomunicarea acestor măsuri, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în

* Limba de procedură: spaniola.

temeiul dispozițiilor coroborate ale acestor articole și ale articolului 29 din Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor (JO L 153, p. 13).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

2 Articolul 3 din Directiva 2002/91 are următorul cuprins:

„Statele membre aplică, la nivel național sau regional, o metodologie de calcul al performanței energetice a clădirilor pe baza cadrului general prevăzut în anexă. Părțile 1 și 2 din acest cadru se adaptează progresului tehnic în conformitate cu procedura menționată la articolul 14 alineatul (2), ținând cont de standardele sau normativele aplicate în legislația statelor membre."

3 Articolul 7 din această directivă, intitulat „Certificatul de performanță energetică", prevede la alineatul (1):

„Statele membre asigură ca la construcția, vânzarea sau închirierea unei clădiri, proprietarul să pună la dispoziția proprietarului sau a potențialului cumpărător sau locatar, după caz, un certificat de performanță energetică. Certificatul este valabil cel mult 10 ani.

[...]"

4 Articolul 8 din directiva menționată, intitulat „Inspecția cazanelor", prevede:

„În ceea ce privește reducerea consumului de energie și limitarea emisiilor de bioxid de carbon, statele membre:

(a) elaborează măsurile necesare pentru stabilirea unei inspecții periodice a cazanelor cu ardere de combustibil lichid sau solid convențional și cu putere nominală utilă de 20 până la 100 kW. Astfel de inspecții pot fi făcute de asemenea la cazane care utilizează alți combustibili.

Cazanele cu putere nominală utilă de peste 100 kW sunt inspectate cel puțin o dată la fiecare doi ani. În cazul cazanelor cu combustibil gazos, această perioadă poate fi extinsă la patru ani.

La instalațiile de încălzire cu cazane cu putere nominală utilă de peste 20 kW și cu vechime mai mare de 15 ani, statele membre elaborează măsurile necesare pentru stabilirea unei inspecții unice a întregii instalații de încălzire. Pe baza acestei inspecții, care include o evaluare a randamentului cazanului și a dimensionării cazanului în raport cu necesitățile de încălzire a clădirii, experții oferă consultanță utilizatorilor în privința înlocuirii cazanelor, a altor modificări ale sistemului de încălzire și a soluțiilor alternative sau

(b) iau măsurile necesare pentru ca utilizatorii să primească consultanță cu privire la înlocuirea cazanelor, la alte modificări ale sistemului de încălzire și la alte soluții preconizabile care pot include inspecții pentru evaluarea randamentului cazanului și a dimensionării acestuia. Impactul global al acestei abordări ar trebui să fie în linii mari echivalent cu cel rezultat din aplicarea dispozițiilor de la litera (a). Statele membre care aleg această opțiune prezintă Comisiei, din doi în doi ani, un raport asupra echivalenței abordării lor."

5 În conformitate cu articolul 15 alineatul (1) din Directiva 2002/91, statele membre trebuiau să pună în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma acestei directive până la 4 ianuarie 2006 și să informeze de îndată Comisia cu privire la aceasta. Directiva 2010/31 a abrogat Directiva 2002/91 începând cu 1 februarie 2012, fără a aduce totuși atingere obligațiilor statelor membre în ceea ce privește termenele de transpunere în legislația națională și de aplicare a Directivei 2002/91.

Dreptul spaniol

6 Punctul 8 din expunerea de motive a Decretului regal 1027/2007 din 20 iulie 2007 privind aprobarea regulamentului referitor la instalațiile termice din clădiri (RITE) are următorul cuprins:

„Norma care este aprobată în cadrul prezentului decret transpune în parte Directiva 2002/91 [...], care stabilește cerințele minime de performanță energetică pe care trebuie să le îndeplinească instalațiile termice ale clădirilor noi și existente și o procedură de inspecție periodică a cazanelor și a sistemelor de climatizare.”

7 Instrucțiunea tehnică 3.4.4 din Decretul regal 1027/2007 prevede:

„1. Întreprinderea de întreținere sfătuiește deținătorul și îi recomandă îmbunătățiri sau modificări privind instalația, precum și utilizarea și funcționarea sa, care permit un randament energetic mai ridicat.

2. În plus, în instalațiile a căror putere termică nominală este mai mare de 70 kW, întreprinderea de întreținere efectuează periodic o monitorizare a evoluției consumului de energie și de apă al instalației termice pentru a putea detecta eventuale diferențe și a lua măsurile de corecție oportune. Aceste informații trebuie păstrate timp de cel puțin cinci ani.”

8 Instrucțiunea tehnică 4.3.1 din Decretul regal 1027/2007, intitulată „Periodicitatea inspecțiilor generatoarelor de căldură”, prevede:

„1. Generatoarele de căldură puse în funcțiune după data intrării în vigoare a prezentului RITE și care au o putere termică nominală instalată egală sau mai mare de 20 kW vor fi inspectate potrivit periodicității indicate în tabelul 4.3.1.

Tabelul 4.3.1. Periodicitatea inspecțiilor generatoarelor de căldură

Putere termică nominală (kW)	Tipul de combustibil	Perioad
$20 \leq P \leq 70$	Gaz și combustibili regenerabili	La fieca
	Alți combustibili	La fieca
$P > 70$	Gaz și combustibili regenerabili	La fieca
	Alți combustibili	La fieca

2. Generatoarele de căldură ale instalațiilor existente la intrarea în vigoare a prezentului RITE trebuie să fie supuse primei inspecții în conformitate cu calendarul prevăzut de autoritatea competentă a comunității autonome, în funcție de puterea lor, de tipul de combustibil și de vechimea lor.”

Procedura precontencioasă

9 Prin scrisoarea din 24 februarie 2009, Comisia a imputat Regatului Spaniei faptul că nu a transpus, în ceea ce privește clădirile existente, articolele 3 și 4 din Directiva 2002/91.

10 Prin scrisoarea din 7 aprilie 2009, Regatul Spaniei a recunoscut că această directivă aștepta să fie transpusă în ceea ce privește certificarea performanței energetice a clădirilor existente.

11 La 29 ianuarie 2010, Comisia a adresat Regatului Spaniei o scrisoare de punere în întârziere complementară în care arăta că nu primise încă nicio notificare a măsurilor de transpunere a articolelor 7 și 8 din Directiva 2002/91. În ceea ce privește articolul 8 din această directivă, Comisia a arătat că Decretul regal 1027/2007 stabilea periodicitatea inspecțiilor cazanelor numai pentru cazanele puse în funcțiune după intrarea sa în vigoare și lăsa la latitudinea comunităților autonome decizia privind calendarul inspecțiilor cazanelor instalațiilor deja existente. Comisia a apreciat în consecință că, în plus față de punerea în întârziere din 24 februarie 2009, Regatul Spaniei nu își îndeplinise obligațiile care îi reveneau în temeiul articolului 7 și al articolului 8 litera (a) din Directiva 2002/91.

12 Prin scrisoarea din 22 iulie 2010, Regatul Spaniei a explicat cauzele întârzierii în adoptarea proiectului de decret regal privind certificarea clădirilor existente și a indicat, în legătură cu transpunerea articolului 8 din Directiva 2002/91, că trei comunități autonome publicaseră deja deciziile de stabilire a normelor privind aplicarea Decretului regal 1027/2007 pe teritoriile lor respective și că celelalte decizii erau în curs de adoptare.

13 La 25 noiembrie 2010, Comisia a emis un aviz motivat în care concluziona că, întrucât nu a transpus integral în ordinea juridică spaniolă articolul 3, articolul 7 alineatul (1) și articolul 8 litera (a) din Directiva 2002/91, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul acestei directive și îl invita să adopte măsurile necesare într-un termen de două luni de la notificarea sa.

14 În scrisoarea adresată din 31 ianuarie 2011, Regatul Spaniei a răspuns că adoptarea proiectului de decret regal privind certificarea clădirilor existente va completa transpunerea articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91. În ceea ce privește articolul 8 din această directivă, Regatul Spaniei a precizat că comunitățile autonome nu erau obligate să notifice Comisiei calendarele de inspecție a cazanelor. Regatul Spaniei a adăugat, în plus, că a decis să recurgă la cele două posibilități prevăzute la articolul 8 din directiva menționată.

15 Prin scrisoarea din 29 aprilie 2011, Regatul Spaniei a comunicat din nou Comisiei un proiect de decret regal privind certificarea clădirilor existente.

16 Considerând că abaterea Regatului Spaniei persista la expirarea termenului stabilit în avizul motivat, Comisia a introdus prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

17 Prin act separat din 20 aprilie 2012, Regatul Spaniei a ridicat o excepție de inadmisibilitate prin care solicită Curții să declare acțiunea inadmisibilă în ceea ce privește neîndeplinirea obligațiilor referitoare la ansamblul dispozițiilor articolului 8 din Directiva 2002/91 și, în subsidiar, să declare acțiunea inadmisibilă în ceea ce privește neîndeplinirea obligațiilor prevăzute la articolul 8 litera (b) din această directivă.

18 Prin decizia din 16 octombrie 2012, excepția de inadmisibilitate a fost unită cu fondul și Regatul Spaniei a fost invitat să depună un memoriu în apărare.

Cu privire la motivul referitor la netranspunerea articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91

Argumentele părților

19 Comisia critică Regatul Spaniei deoarece nu a adoptat toate măsurile necesare pentru a se conforma articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91 și, în orice caz, deoarece nu i-a comunicat aceste măsuri, întrucât Decretul regal 1027/2007 cuprinde norme privind metodologia de calcul al performanței energetice a clădirilor și certificatul de performanță energetică numai în ceea ce privește clădirile noi și nu vizează clădirile existente. Comisia subliniază că, în răspunsul său la avizul motivat, Regatul Spaniei recunoaște, în esență, că transpunerea completă în dreptul spaniol nu a fost realizată încă și se limitează să indice că aceasta va fi efectuată la data adoptării proiectului Decretului regal privind certificarea clădirilor existente.

20 Comisia apreciază că Regatul Spaniei a renunțat la apărare în ceea ce privește nerespectarea articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91 și că observațiile prezentate în această privință în memoriile în apărare și în duplică au fost depuse în afara termenului, întrucât excepția de inadmisibilitate în parte a acțiunii invocată prin act separat nu privește nerespectarea articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91.

21 Regatul Spaniei contestă că ar fi renunțat la apărare în ceea ce privește articolele 3 și 7 din Directiva 2002/91. Acesta subliniază că articolul 91 din Regulamentul de procedură al Curții prevede că excepția de inadmisibilitate trebuie să fie prezentată separat și nu face nicio distincție după cum

inadmisibilitatea se referă la totalitatea sau numai la o parte a acțiunii. Ar fi posibil, așadar, să invoce o excepție de inadmisibilitate în parte prin memoriu distinct fără ca aceasta să determine cea mai mică consecință negativă.

Aprecierea Curții

22 Întrucât Regatul Spaniei a ridicat, prin act separat, o excepție de inadmisibilitate care vizează numai motivul privind articolul 8 din Directiva 2002/91, fără să prezinte, în acest stadiu, nici cea mai mică argumentare cu privire la admisibilitate sau cu privire la fond, în ceea ce privește motivul referitor la articolele 3 și 7 din această directivă, se pune întrebarea dacă acesta trebuie să fie considerat decăzut din dreptul de a prezenta o apărare cu privire la acest din urmă motiv.

23 Trebuie amintit în această privință că, potrivit articolului 40 din Regulamentul de procedură, în versiunea în vigoare la data introducerii prezentei acțiuni, pârâtul trebuie să depună un memoriu în apărare în termen de o lună de la comunicarea cererii introductive. Articolul 91 din regulamentul menționat prevede, totuși, posibilitatea de a solicita Curții, prin înscris separat, să se pronunțe asupra unei excepții sau asupra unui incident, fără a intra în dezbaterea fondului.

24 Excepția de inadmisibilitate permite, pentru motive de economie de procedură, să se limiteze, într-o primă etapă, dezbaterea și examinarea la aspectul dacă acțiunea în cauză este admisibilă. Astfel, acest incident de procedură permite să se evite ca memoriile părților și aprecierea instanței să se refere la fondul cauzei, deși acțiunea este inadmisibilă (a se vedea Hotărârea din 17 decembrie 2009, Reexaminare M/EMEA, C-197/09 RX-II, Rep., p. I-12033, punctul 48).

25 În schimb, dacă acțiunea este declarată admisibilă în cadrul respingerii excepției de inadmisibilitate sau dacă respectiva excepție este unită cu fondul, într-o a doua fază trebuie să intervină o dezbatere cu privire la fondul acțiunii. Astfel, dispozițiile menționate mai sus prevăd în mod explicit că președintele stabilește noi termene pentru continuarea judecății dacă cererea de pronunțare cu privire la o excepție de inadmisibilitate este respinsă sau unită cu fondul (a se vedea Hotărârea Reexaminare M/EMEA, citată anterior, punctul 49).

26 Din coroborarea articolelor 40 și 91 din Regulamentul de procedură, în versiunea în vigoare la data introducerii prezentei acțiuni, rezultă că continuarea dezbaterii cu privire la fond nu poate privi decât partea din acțiune vizată de excepția de inadmisibilitate, întrucât pârâtul nu a depus niciun memoriu în apărare complementar în termenul de o lună stabilit la articolul 40 menționat.

27 Astfel, deși o excepție de inadmisibilitate care vizează numai o parte a acțiunii este întemeiată, aceasta nu poate să determine respingerea acțiunii în ansamblul său și nimic nu justifică astfel ca pârâtul să nu își prezinte argumentele în apărare, referitor la partea din acțiune care nu este vizată de excepția menționată, în termenul vizat la articolul 40 din Regulamentul de procedură.

28 Dacă pârâtul apreciază că numai o parte din acțiune este inadmisibilă, acesta trebuie, în consecință, fie să conteste admisibilitatea acesteia în cadrul memoriului în apărare, fie să prezinte, în termenul acordat pentru a răspunde la cererea introductivă, o excepție de inadmisibilitate în parte, precum și un memoriu cu privire la fond în ceea ce privește partea din acțiune care nu este vizată de excepția de inadmisibilitate menționată, sub sancțiunea decăderii cu privire la acest aspect.

29 Întrucât observațiile Regatului Spaniei privind articolele 3 și 7 din Directiva 2002/91 au fost prezentate la 26 decembrie 2012, respectiv cu mai mult de opt luni după expirarea termenului, astfel cum a fost prelungit, stabilit pentru prezentarea observațiilor ca răspuns la cererea introductivă, rezultă că acestea au fost depuse în afara termenului și, prin urmare, nu pot fi luate în considerare.

30 Cu toate acestea, este în orice caz de competența Curții să constate dacă există sau nu există neîndeplinirea obligațiilor imputată, chiar dacă statul membru vizat nu contestă neîndeplinirea obligațiilor (a se vedea Hotărârea din 15 ianuarie 2002, Comisia/Italia, C-439/99, Rec., p. I-305, punctul 20, și Hotărârea din 6 octombrie 2009, Comisia/Suedia, C-438/07, Rep., p. I-9517, punctul 53).

31 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, existența unei neîndepliniri a obligațiilor trebuie apreciată în funcție de situația din statul membru astfel cum aceasta se prezenta la momentul expirării termenului stabilit în avizul motivat și că schimbările intervenite ulterior nu pot fi luate în considerare de Curte (a se vedea în special Hotărârea din 28 februarie 2013, Comisia/Ungaria, C-473/10, punctul 96 și jurisprudența citată).

32 În speță, este suficient să se constate că reiese din procedura precontencioasă și din cererea introductivă că Regatul Spaniei recunoaște, în esență, că, în ceea ce privește clădirile existente, care sunt vizate numai de obiecția invocată de Comisie, transpunerea completă a articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91 în dreptul spaniol va fi realizată numai după adoptarea unui proiect de decret regal.

33 Or, situația nu era aceasta la expirarea termenului stabilit în avizul motivat, și anume la 25 ianuarie 2011.

34 În consecință, motivul privind netranspunerea articolelor 3 și 7 din Directiva 2002/91 este întemeiat.

Cu privire la motivul întemeiat pe netranspunerea articolului 8 din Directiva 2002/91

Cu privire la admisibilitate

– Argumentele părților

35 Regatul Spaniei susține, cu titlu principal, că acțiunea este inadmisibilă cu privire la acest aspect întrucât nu este coerentă și încalcă articolul 38 din Regulamentul de procedură, deoarece, pe parcursul procedurii precontencioase, Comisia s-a limitat să îi impute că nu și-a îndeplinit obligațiile care rezultă din articolul 8 litera (a) din Directiva 2002/91, deși acest articol 8 prevede la litera (b) o altă posibilitate de a realiza obiectivul pe care îl stabilește. Potrivit Regatului Spaniei, pentru a-i imputa faptul că nu și-a îndeplinit obligațiile pe care i le impunea articolul 8, Comisia ar fi trebuit să se asigure că acesta nu a transpus Directiva 2002/91 nici prin intermediul primei opțiuni, nici prin intermediul celei de a doua.

36 În subsidiar, Regatul Spaniei susține că acțiunea este inadmisibilă în ceea ce privește articolul 8 litera (b) din Directiva 2002/91, întrucât această dispoziție nu a fost vizată în avizul motivat.

37 În ceea ce privește motivul principal de inadmisibilitate, Comisia nu contestă că statele membre au posibilitatea de a transpune una sau cealaltă dintre opțiunile vizate la articolul 8 din Directiva 2002/91, dar subliniază că, la momentul la care scrisoarea de punere în întârziere complementară a fost trimisă, Regatul Spaniei comunicase deja anumite măsuri naționale care constituiau o transpunere parțială a articolului 8 litera (a) din această directivă.

38 În acest context, Regatul Spaniei ar fi înțeles perfect întinderea neîndeplinirii obligațiilor imputate și nu ar exista nicio eroare de raționament în faptul de a imputa acestui stat membru caracterul incomplet al transpunerii opțiunii prevăzute la articolul 8 litera (a) din Directiva 2002/91, fără a menționa că acest stat membru nu comunicase nicio măsură privind opțiunea prevăzută la litera (b) din acest articol 8.

39 În ceea ce privește motivul subsidiar de inadmisibilitate, Comisia apreciază că argumentele care figurează în cererea introductivă în legătură cu articolul 8 litera (b) din Directiva 2002/91 nu modifică obiectul neîndeplinirii obligațiilor astfel cum a fost delimitat în cursul fazei precontencioase.

– Aprecierea Curții

40 Regatul Spaniei susține, cu titlu principal, că motivul privind netranspunerea articolului 8 din Directiva 2002/91 este lipsit de coerență și încalcă articolul 38 din Regulamentul de procedură, în versiunea în vigoare la data introducerii prezentei acțiuni, întrucât, în faza precontencioasă și în avizul motivat, Comisia nu i-a imputat decât o transpunere incompletă a articolului 8 litera (a) din această directivă, deși această dispoziție nu constituie decât una dintre cele două opțiuni puse la dispoziția statelor membre pentru a atinge obiectivul reducerii consumului de energie urmărit de articolul 8.

41 Trebuie amintit, în această privință, că din articolul 38 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură și din jurisprudența referitoare la această dispoziție rezultă că orice cerere de sesizare a instanței trebuie să indice obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor și că această mențiune trebuie să fie suficient de clară și de precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Curții să își exercite controlul. Din cele arătate rezultă că elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază o acțiune trebuie să reiasă în mod coerent și comprehensibil din chiar textul cererii introductive, iar concluziile acesteia din urmă trebuie să fie formulate în mod neechivoc, astfel încât Curtea să nu se pronunțe *ultra petita* sau să nu omită să se pronunțe asupra unei obiecții (a se vedea în special Hotărârea din 12 februarie 2009, Comisia/Polonia, C-475/07, punctul 43, și Hotărârea din 16 iulie 2009, Comisia/Polonia, C-165/08, Rep., p. I-6843, punctul 42).

42 Curtea a considerat de asemenea că, în cadrul unei acțiuni introduse în temeiul articolului 258 TFUE, aceasta trebuie să prezinte motivele în mod coerent și precis pentru a permite statului membru și Curții să determine cu exactitate întinderea încălcării dreptului Uniunii imputate, condiție necesară pentru ca statul respectiv să poată invoca în mod util mijloacele sale de apărare, iar Curtea să poată verifica existența pretinsei neîndepliniri a obligațiilor (a se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 2009, Comisia/Polonia, citată anterior, punctul 43).

43 În speță, atât în scrisoarea de punere în întârziere complementară din 29 ianuarie 2010, cât și în avizul motivat, Comisia a arătat în mod clar că articolul 8 din Directiva 2002/91 permite statelor membre să aleagă între cele două posibilități prevăzute de această dispoziție. Comisia a arătat în continuare că, deși Decretul regal 1027/2007, notificat de Regatul Spaniei, stabilește frecvența controalelor pentru cazanele puse în funcțiune după intrarea sa în vigoare și transpune opțiunea vizată la articolul 8 litera (a) menționat, acesta lasă la latitudinea comunităților autonome decizia privind calendarul inspecțiilor cazanelor instalațiilor deja existente.

44 În acest context, faptul că Comisia a concluzionat în avizul motivat în sensul existenței unei încălcări nu a ansamblului dispozițiilor articolului 8 din Directiva 2002/91, ci numai a articolului 8 litera (a) din această directivă, nu constituie o incoerență sau o eroare de raționament. Astfel, având în vedere împrejurarea că Regatul Spaniei comunicase deja măsuri de transpunere privind acest articol 8 litera (a), care erau totuși insuficiente potrivit Comisiei, aceasta a concluzionat în sensul caracterului incomplet al transpunerii opțiunii prevăzute de această dispoziție.

45 În plus, rezultă din dosar că Regatul Spaniei a putut înțelege întinderea neîndeplinirii obligațiilor imputate și a putut să își exercite deplin dreptul la apărare încă din etapa procedurii precontencioase.

46 Astfel, în răspunsul său din 22 iulie 2010 la scrisoarea de punere în întârziere complementară, Regatul Spaniei s-a limitat să răspundă că trei comunități autonome publicaseră deja deciziile de stabilire a normelor privind aplicarea Decretului regal 1027/2007 pe baza competențelor lor respective și că

celelalte decizii erau în cursul procedurilor administrative. Regatul Spaniei nu contesta, așadar, aprecierea Comisiei privind intenția sa de a se limita, în transpunerea articolului 8 din Directiva 2002/91, la litera (a) a acestui articol.

47 Din cele ce precedă rezultă că Comisia nu a încălcat articolul 38 din Regulamentul de procedură, în versiunea în vigoare la data introducerii prezentei acțiuni, întrucât a imputat Regatului Spaniei caracterul incomplet al transpunerii opțiunii prevăzute la articolul 8 litera (a) din Directiva 2002/91 fără să menționeze, pe de altă parte, că acest stat membru nu comunicase nicio măsură referitoare la opțiunea prevăzută la acest articol 8 litera (b).

48 Prin urmare, motivul de inadmisibilitate invocat cu titlu principal trebuie să fie respins.

49 Motivul de inadmisibilitate invocat în subsidiar, potrivit căruia obiecția ar fi inadmisibilă în ceea ce privește articolul 8 litera (b) din Directiva 2002/91, trebuie de asemenea să fie înlăturat.

50 Astfel, pe de o parte, în avizul motivat, Comisia a imputat Regatului Spaniei faptul că nu a adoptat măsurile necesare pentru a se conforma articolului 8 din Directiva 2002/91, insistând asupra literei (a) a acestui articol, pentru motivul că acest stat membru notificase deja măsuri de transpunere în temeiul opțiunii prevăzute de această dispoziție.

51 Pe de altă parte, întrucât Regatul Spaniei a susținut ulterior, ca răspuns la avizul motivat, că optase să transpună obligațiile prevăzute la articolul 8 din Directiva 2002/91 prin recurgerea concomitentă la cele două opțiuni care figurează la literele (a) și (b) ale acestui articol 8, Comisia trebuia să examineze, în cererea sa, dacă măsurile adoptate de Regatul Spaniei constituiau o transpunere completă a articolului 8 atât în privința literei (a), cât și a literei (b) ale acestuia.

52 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că scrisoarea de punere în întârziere adresată de Comisie statului membru în cauză și, ulterior, avizul motivat emis de Comisie delimitează obiectul litigiului care, din acel moment, nu mai poate fi extins. În consecință, avizul motivat și acțiunea trebuie să fie întemeiate pe motive identice (a se vedea în special Hotărârea din 29 septembrie 1998, Comisia/Germania, C-191/95, Rec., p. I-5449, punctul 55, și Hotărârea din 11 iulie 2002, Comisia/Spania, C-139/00, Rec., p. I-6407, punctul 18).

53 Totuși, această cerință nu poate merge până la a impune, în toate situațiile, o coincidență perfectă între enunțul motivelor din scrisoarea de punere în întârziere, dispozitivul avizului motivat și concluziile cererii introductive, în condițiile în care obiectul litigiului, astfel cum a fost definit în avizul motivat, nu a fost extins sau modificat (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Comisia/Germania, punctul 56, și Comisia/Spania, punctul 19).

54 În speță, trebuie să se constate, în lumina ansamblului procedurii precontencioase, că neîndeplinirea obligațiilor vizată de Comisie privea articolul 8 din Directiva 2002/91 în ansamblu. Astfel, deși Comisia nu răspunde explicit decât la argumentele privind transpunerea articolului 8 litera (a) din această directivă, este evident că avizul motivat se bazează de asemenea pe o constatare implicită de netranspunere a articolului 8 litera (b) din Directiva menționată.

55 Prin urmare, motivele Comisiei privind articolul 8 litera (b) din Directiva 2002/91 nu au extins obiectul litigiului.

56 În consecință, motivul privind netranspunerea articolului 8 din Directiva 2002/91 este admisibil.

Cu privire la fond

– Argumentele părților

57 Comisia consideră, în primul rând, că Decretul regal 1027/2007 nu constituie decât o transpunere incompletă a articolului 8 litera (a) din Directiva 2002/91, întrucât stabilește direct măsurile care vizează inspecția regulată numai pentru cazanele puse în funcțiune după intrarea sa în vigoare și lasă la latitudinea comunităților autonome decizia privind calendarul inspecțiilor cazanelor instalațiilor deja existente.

58 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentația Regatului Spaniei potrivit căreia a ales o transpunere a articolului 8 din Directiva 2002/91 constând în aplicarea concomitentă a celor două opțiuni care figurează în această dispoziție, Comisia arată, mai întâi, că aceste două opțiuni sunt soluții alternative.

59 Comisia subliniază, în continuare, că Regatul Spaniei nu pretinsese anterior că a ales această modalitate de transpunere concomitentă a articolului 8 din Directiva 2002/91 în dreptul său intern și că reiese, în plus, din cuprinsul punctului 8 din expunerea de motive a Decretului regal 1027/2007 că acesta avea ca obiectiv transpunerea opțiunii prevăzute la litera (a) a articolului 8 menționat. Comisia amintește că, în răspunsul său din 22 iulie 2010 la scrisoarea de punere în întârziere complementară, Regatul Spaniei se referea numai la decizii ale comunităților autonome, dintre care unele în curs de adoptare, privind inspecția cazanelor, deși dispozițiile care trebuiau să transpună litera (b) a aceluiași articol 8 în dreptul spaniol existau deja la această dată.

60 În sfârșit, în ceea ce privește pretinsele măsuri de transpunere în temeiul articolului 8 litera (b) din Directiva 2002/91, Comisia observă că Regatul Spaniei nu mai invocă „planul de acțiune” la care făcea trimitere în răspunsul său la avizul motivat și că acesta nu a fost notificat. Comisia arată de asemenea că obligația de consultanță energetică care figurează în instrucțiunea tehnică 3.4.4 din Decretul regal 1027/2007 este o obligație cu caracter foarte general care nu poate fi considerată o transpunere a articolului 8 litera (b) din Directiva 2002/91.

61 Regatul Spaniei susține, în primul rând, că articolul 8 din această directivă a fost transpus prin intermediul Decretului regal 1027/2007.

62 Regatul Spaniei arată, în această privință, că Directiva 2002/91 impune numai obligația de a adopta „măsurile necesare pentru stabilirea unei inspecții periodice a cazanelor”, dar nu impune obligația de notificare a calendarelor stabilite în acest scop. Or, Decretul regal 1027/2007 ar prevedea nu numai obligația specifică de a efectua inspecții periodice, ci ar defini această periodicitate în funcție de puterea cazanelor și de tipul de combustibil pe care îl utilizează, singura competență delegată comunităților autonome fiind aceea de a determina în mod concret prima inspecție pentru aparatele existente.

63 Regatul Spaniei susține, în al doilea rând, că și-a îndeplinit obligația prevăzută la articolul 8 din Directiva 2002/91, întrucât Decretul regal 1027/2007 impune obligația de a efectua inspecții periodice și o serie de măsuri care vizează reducerea consumului de energie și limitarea emisiilor de bioxid de carbon. Regatul Spaniei menționează, în această privință, norma IT 3, care impune obligația de a efectua o întreținere anuală și de a furniza proprietarilor instalației sfaturi cu privire la eventualele ameliorări ale acesteia.

64 În memoriul său în duplică, Regatul Spaniei menționează adoptarea viitoare a unui proiect de decret regal de modificare a anumitor articole și instrucțiuni tehnice din regulamentul privind instalațiile termice din clădiri aprobat prin Decretul regal 1027/2007, în care periodicitatea inspecțiilor instalațiilor de încălzire și de producere a apei calde nu mai este determinată de comunitățile autonome, ci pentru ansamblul teritoriului național.

– Aprecierea Curții

65 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că este cert că articolul 8 din Directiva 2002/91 vizează atât clădirile noi, cât și clădirile existente și că Comisia nu impută Regatului Spaniei faptul că nu a adoptat sau, în orice caz, că nu a notificat măsurile necesare în ceea ce privește clădirile existente.

66 În ceea ce privește, în primul rând, afirmația Regatului Spaniei potrivit căreia articolul 8 din Directiva 2002/91 a fost transpus prin intermediul Decretului regal 1027/2007, este suficient să se arate că acest decret stabilește în mod direct măsurile care vizează inspecția regulată numai pentru cazanele puse în funcțiune după intrarea sa în vigoare și lasă la latitudinea comunităților autonome decizia privind calendarul inspecțiilor cazanelor instalațiilor deja existente.

67 În răspunsul său la scrisoarea de punere în întârziere complementară, Regatul Spaniei indicase, în această privință, că trei comunități autonome publicaseră deja deciziile de stabilire a normelor privind aplicarea Decretului regal 1027/2007 pe teritoriile lor respective și că celelalte decizii erau în curs de adoptare.

68 Contrar celor susținute de Regatul Spaniei în memoriul în apărare, din cuprinsul instrucțiunii tehnice 4.3.1 din Decretul regal 1027/2007 reiese că revine comunităților autonome sarcina de a stabili nu numai data primei inspecții, ci și periodicitatea inspecțiilor, în funcție de puterea, de tipul de combustibil și de vechimea cazanului.

69 De asemenea, argumentul potrivit căruia calendarul și detaliile punerii sale în aplicare nu trebuie să fie comunicate Comisiei nu poate fi primit.

70 Astfel, Directiva 2002/91 prevede o inspecție periodică pentru toate cazanele și trebuie interpretată în sensul că și în ceea ce privește cazanele pentru care această directivă nu stabilește ea însăși o periodicitate minimă statele membre trebuie de asemenea să stabilească o periodicitate precisă și să comunice Comisiei măsurile adoptate pentru ca aceasta să poată verifica faptul că aceste măsuri permit atingerea obiectivelor stabilite de directiva menționată.

71 În ceea ce privește, în al doilea rând, argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia transpunerea completă a articolului 8 din Directiva 2002/91 rezultă din coroborarea Decretului regal 1027/2007 și a unei serii de măsuri cuprinse în instrucțiunea tehnică 3.4.4. din Decretul regal 1027/2007 privind reducerea consumului de energie, trebuie subliniat că cele două opțiuni prevăzute la litera (a) și, respectiv, la litera (b) a articolului 8 sunt opțiuni alternative, astfel încât statele membre trebuie să transpună în totalitate una dintre ele și nu se pot limita să transpună parțial cele două opțiuni. Adoptarea atât a anumitor măsuri privind litera (a), cât și a altora privind litera (b) nu poate constitui, așadar, o transpunere completă a Directivei 2002/91.

72 În plus, obligația de consultanță energetică care figurează în instrucțiunea tehnică 3.4 din Decretul regal 1027/2007 este o obligație cu caracter foarte general care nu poate fi considerată o transpunere a articolului 8 litera (b) din Directiva 2002/91, întrucât nu cuprinde nicio referire specifică la obligația de consultanță cu privire la înlocuirea cazanului și nici cu privire la celelalte soluții posibile. De asemenea, deși opțiunea prevăzută la articolul 8 litera (b) menționat este supusă condiției ca efectul global al acestei soluții să fie aproximativ echivalent cu cel care rezultă din dispoziția de la litera (a) a aceluiași articol 8, consultanța prevăzută în instrucțiunea tehnică 3.4.4 din Decretul regal 1027/2007 revine în sarcina întreprinderilor de întreținere, în timp ce litera (a) menționată coroborată cu articolul 10 din Directiva 2002/91 impune o inspecție periodică efectuată de experți independenți.

73 În sfârșit, trebuie arătat că, în memoriul său în duplică, Regatul Spaniei admite, în esență, caracterul insuficient al măsurilor adoptate până în prezent și se limitează să arate că procedura de adoptare a unui proiect de decret regal de modificare a Decretului regal 1027/2007 care stabilește el însuși în mod direct, pentru ansamblul teritoriului național, periodicitatea inspecțiilor instalațiilor existente este încă în curs de adoptare.

74 Prin urmare, motivul întemeiat pe netranspunerea articolului 8 din Directiva 2002/91 în ceea ce privește clădirile existente este întemeiat.

75 Rezultă din ansamblul considerațiilor care precedă că acțiunea este întemeiată.

76 În consecință, trebuie constatat că, prin neadoptarea, în termenul prevăzut, a tuturor actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor 3, 7 și 8 din Directiva 2002/91, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul acestor dispoziții.

Cu privire la cheltuielile de judecată

77 În temeiul articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată, iar Regatul Spaniei a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară și hotărăște:

1) **Prin neadoptarea, în termenul prevăzut, a tuturor actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor 3, 7 și 8 din Directiva 2002/91/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2002 privind performanța energetică a clădirilor, Regatul Spaniei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul acestor dispoziții.**

2) **Obligă Regatul Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături